

ČOVJEČANSTVO I CIVILIZACIJA NA HISTORIJSKOJ PREKRETNICI

(Arne Johan Vetlesena i Rasmus Williga, „Šta da odgovorimo našoj djeci“, Univerzitet u Sarajevu, prevod s norveškog jezika: prof. dr. Rasim Muratović, 2020)

HUMANITY AND CIVILIZATION AT A HISTORICAL TURNING POINT

(Arne Johan Vetlesena and Rasmus Williga, “What should we answer to our children”, University of Sarajevo, translation from Norwegian: Prof. dr. Rasim Muratović, 2020)

Almir Grabovica

Univerzitet u Sarajevu, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava

Primljen / Received : 5. 9. 2022.
Prihvaćen / Accepted: 16. 10. 2022.

Čitajući djelo norveškog filozofa i danskog sociologa, Arne Johan Vetlesena i Rasmus Williga, ne možemo, a da ne osjetimo veliku zahvalnost prema prevodiocu koji je učinio razumljivim ovaj tekst preveden sa danskog jezika i približio nam surovu istinu ljudi uhvaćenih u zamku modernog doba. *Šta da odgovorimo našoj djeci*, naslov je koji postaje eho ili bolje rečeno vapaj modernog, globaliziranog svijeta pozivajući nas na odgovornost pred onim što se dešava sada, a što nismo željeli ranije priznati. Ovo pitanje ne može, a da ne djeluje snažno na naše biće, a samim čitanjem prvih redova ovog djela, počinjemo preispitivati sami sebe. Tome svakako doprinosi i činjenica da prevod koji je pred nama jeste jasan, potpuno razumljiv do te mjere da nam je jedno ovako složeno kritičko i naučno djelo predstavljeno u svoj njegovoj jednostavnosti koja nas tjera da saznamo i pročitamo do kraja o ovoj ogoljenoj istini. Neki bi mogli prevodiocu zamjeriti poneko prekidanje koherentnosti iznošenja misli engleskim izrazima, a meni se čini da ovi „prekidi“ savršeno dokazuju koliko smo postali globalizirani i koliko bi u nekim slučajevima prevod pojedinih izraza pokvario suštinu napisanog.

Na samom početku ovog djela spominju se tri vrste kritičara, a pažnju svakako privlači treća vrsta ljudi koji su svjesni činjenice da su čovječanstvo i civilizacija kakve poznajemo danas vjerovatno doživjele svoj kraj. Prevodilac, prof. dr. Rasim Muratović, svojim prefinjenim ukusom za odabir djela za prevod, postaje simbol onog koji se uspijeva izdići iznad čovjeka koji je zarobljen u ništavilu svog života, slobodi pod

okovima, borbi u besmislu i pokazuje da on nije jedan od onih koji će upirati prstom u ljude koji nisu učinili nešto da poprave vlastitu budućnost. Odlučnim korakom da prevede jedno ovakvo djelo, profesor Muratović dokazuje da moramo preuzeti odgovornost pri odgovoru na pitanje o budućnosti generacija koje dolaze.

Nisu slučajno države poput Danske i Norveške koje se smatraju jednim od najbogatijih i najuređenijih zemalja i društava za život na svijetu privukle prevodioca, posebno ako se uzme u obzir perspektiva iz koje se gleda na ove dvije zemlje, a to je život u prilično napaćenoj Bosni i Hercegovini. Ove dvije države polako postaju tiha patnja svih država, a naposljetku i cijelog svijeta zbog ljudskog nedjelovanja u cilju sprječavanja porasta temperatura, izumiranja i gubitka netaknute prirode na kopnu, moru i u zraku. Ovoj tihoj patnji mogao bi se dodati i podug spisak kojem danas svjedočimo, a to je: čovjek bez identiteta u utrci sa vremenom koji uvijek gubi; čovjek koji živi između *online* i *offline* vremena bez jasnog cilja; tehnologija koja dodatno komplikuje naše živote; tijelo bez duše i potrebe da se iskaže ono unutarnje; čovjek-stvar koji unaprijed gubi, uništava te narednim generacijama ostavlja samo uništena prirodna bogatstva, šume i mora bez mogućnosti da se opravda. Ovo djelo bi trebalo odjeknuti među onima koji žele da razumiju klimatske promjene, bacanje otpada, istrebljenje biljnog i životinjskog svijeta kako bi podigli svoj glas i zaustavili dalje uništavanje.

Činjenica da je od 1970. godine broj životinja na planeti Zemlji prepolovljen, da je polovina svjetskih kopnenih sisara izgubila više od osamdeset posto svojih staništa, da je došlo do katastrofalnog smanjenja broja ptica koje će dovesti do svijeta „bez leta“, te da će do 2050. godine svjetski okeani sadržavati više plastike nego ribe, oslikava ozbiljnost situacije u svijetu. Čovjek je taj koji će u konačnici platiti vrlo visoku cijenu, a posebno generacije koje dolaze. Taj isti čovjek sebe predstavlja kao stvar koja govori, koja je niko i ništa, osoba bez uvjerenja i otuđena individua. Iz prirode prekomjerno uzima više od onog koliko je u stanju ponovo stvoriti. On pokušava da se povoljno proda, njegov um i duša postaju njegov kapital, a njegovo osnovno dobro djelo je da sebe učini profitabilnim. Prisiljen je da svoju ličnost pretvori u prodajni objekt. Bijegom od stvarnosti, čovjek bježi u društvene medije, u jednu još veću varku koja nas odvlači od stvarnih problema. Odjednom, nesvjesno, čovjek se nađe u raskoraku između *online* i *offline* identiteta koji vode ka vlastitom poniženju i potencijalnoj propasti. Time se može zaključiti da feudalni okovi modernog čovjeka nisu nestali nego su prerasli u globalne okove koji čovjeku ne dopuštaju da slobodno živi. To neminovno dovodi do sagorijevanja, anksioznosti i depresije, ali i činjenice da mi kao pojedinci polako nestajemo. Ako ovom dodamo činjenicu da je tijelo postalo nova duša, odnosno ono vanjsko postalo novo unutrašnje, onda se više i ne može govoriti o čovjeku kao biću koje treba da ostvari svoj puni potencijal kroz svoja prava, želje, ciljeve.

Ovim djelom, i njegovim prevodom se želi ukazati na potrebu da se počne živjeti drugačije zbog opasnosti da će današnji svijet biti daleko opasniji od onog u kojem smo mi odrasli. Mi moramo motivirati sebe da stvaramo promjene i, iako djeluje utopijski, moramo početi djelovati lokalno i podučiti našu djecu da nauče poštovati vrijednosti, norme i očekivanja svog društva. Moramo biti njihovi učitelji koji će im pokazati da dijelimo njihovu zabrinutost, ali koji će bit uz njih kada počnu raditi na reformama. Možemo im dati nadu da sve može bolje iako tako ne izgleda te da je ova situacija u svijetu prilika za spas i bolju budućnost. Barem im toliko dugujemo. Autori ovog djela, kao i prevodilac su dali doprinos. Koliko smo mi uspjeli od sebe dati da odgovorimo na pitanje našoj djeci šta i kako dalje? Neka nam ovo djelo bude vodilja.

**ČASOPIS “UPRAVA“ JE INDEKSIRAN U / THE JOURNAL “ADMINISTRATION“
IS INDEXED IN:**

EBSCO Publishing

ERIHPLUS

Google Scholar

Research Bible

Scientific Indexing Service

CEEOL (Central European Online Library)

CiteFactor – Academic Scientific Journals

DRJI – Directory of Research Journals Indexing

EuroPub – Directory of Academic and Scientific Indexing

ISI – International Scientific Indexing

MIAR – Information Matrix for the Analysis of Journals

OAJI (Open Academic Journals Index)

ROAD – Directory of Open Access Scholarly Resources

